

ЛЮДИНА ЯК ПРОБЛЕМА ПРОБЛЕМ

Чи знаєте ви, що таке людина, й що таке людськість? Звісно, скаже кожен, хто ж цього не знає. Людина — це «*homo sapiens*» — «людина розумна». Та хіба це мав на думці Шевченко, коли закликав:

...будьте люди,

Бо лихо вам буде!.. [2;с.144]

Перш ніж дати відповідь на запитання: «Що таке людина?», давайте визначимо, який сенс ми вкладаємо в поняття «нелюд». У народі нелюди — це ті, хто нівечить душу й тіло, переступаючи людські й Божі закони, тобто щось суттєво людське цілком нищиться. Всім відомий факт, що людина здатна заподіяти іншій людині таке зло, яке ніяка тварина не заподіє іншій тварині. Виходить, людина відрізняється від тварини своїм нелюдством. Сучасний французький філософ А.Глюксман наголошує на тому, що досвід нелюдськості для нас набагато більше відчутний і зрозумілий, ніж досвід досконалої людськості.[2;с.145]

Як стверджує філософ-екзистенціаліст А.Камю: «*Людину робить людиною більшою мірою те, про що вона умовчує, ніж те, що вона говорить*»[6]. Ми можемо говорити багато, все залежить від комунікативних здібностей окремої особистості, але що зі сказаного нами буде суттєвим, а головне правдивим, ніхто не знає напевно. Як правило, люди замовчують те, в чому їм соромно або невігдно зізнаватися. В одних це погані справи: зрада, крадіжка чи просто брехня, а є люди, які не говорять про добрі вчинки, боячись того, що їх не зрозуміють. Наприклад: дівчинка-підліток, яка у вільний час підготовує бездомних собак, не зізнається в цьому своїм однокласникам, які ведуть розгульний спосіб життя, курять чи вживають алкоголь, бо в неї є страх бути знехтуваною однолітками.

У свій час К.Маркс, писав, що людині й суспільству загалом притаманна здатність приховувати або ж маскувати справжні мотиви своїх дій.[2;с.151] Людина — це передусім діяльність. А тому, хвалити чи засуджувати її можна тільки проаналізувавши конкретні дії, так як людина ніколи не збігається з тим, що вона про себе думає, а тим більше з тим, що говорить. Загалом все, що людина недоговорює і є її справжньою сутністю.

На думку М.Бердяєва: «*Людина — це істота, постійно незадоволена собою й здатна себе переростати*»[2;с.146]. Думаю, жоден з нас, не є цілком задоволений собою, що породжує безліч проблем у нашому житті. Проте, як відомо, будь-яка проблема-це можливість стати кращим, можливість наблизитись до поставленої мети. Слід зауважити, що одне і теж питання різні люди вирішують по-різному, в залежності від очікуваного результату (як зазначав Й. Фіхте: «...кожна людина «сама в собі *ціль*»»)[1;с.196].Вирішивши ту чи іншу дилему, подолавши черговий бар'єр, ми стаємо розумнішими,досвідченішими.

Будь-які труднощі — це випробування, але різні люди по-різному долають їх. В той час як одні змінюються на краще, стають більш впевненими і отримують урок на майбутнє, для інших чергова перевірка стає фатальною, вони навіть не намагаються знайти рішення, або ж (у кращому випадку) після декількох невдалих спроб опускають руки, вважаючи, що вирішення даної головоломки їм не під силу.

Отже, кожна проблема — це можливість змінитися. Якими будуть зміни, залежить передусім від самої людини: якщо вона сильна духом, то зміни будуть на краще.

Відомий поет, драматург, мислитель Гете стверджував, що: «Людина — це істота, здатна на неможливе» [2;с.146], і з цим не посперечаєшся, бо справді, як тільки в людини з'являється мета, вона може «звернути гори», роблячи іноді вчинки, яких ніколи сама від себе не очікувала. Також, дивлячись на те, скільки корисного і цікавого було створено людиною і наскільки ці витвори людських рук, фантазії і розуму полегшують нам життя, доречно згадати вислів І.Канта: «Людина — це творець».[5;с.132] Насамперед, творець власного «Я», а за своєю сутністю, певною мірою творець проблем.

За словами М.Шелера:«Людина — це здійснюване завдання, постійна гуманізація з провалами в озвіріння» [2;с.146]. Людина — цілісна особистість, яка прагне змінити цей світ. І робить вона це, змінюючи себе, розвиваючись. Людина — це істота, здатна до співчуття та

чистих і щирих почуттів, вона може пожертвувати собою заради близьких. Адже, неможливо залишатися людиною, коли думаєш лише про себе та власну вигоду, коли зневажаєш інших. Тож бути людиною — нелегка праця. На думку Ж.-П. Сартра, людина свого роду проект, який реалізується або не реалізується. Людина — таємниця, яку потрібно розгадати. Адже справді, бувають ситуації, коли найчесніша і найдобріша особистість показує свій «темний бік», захищаючи себе та рідних від раптової небезпеки. Тобто, діючи під тиском певних життєвих обставин, ми можемо змінюватися, і не завжди ці зміни будуть на краще.

Як вважає Е. Фромм: «Людина — єдина істота, для якої її власне існування є загадкою, яку вона має вирішити і від якої не може втекти.»[7]. Сутність людини полягає в протиріччі, закладеному в її існуванні, і ця суперечність змушує людину діяти у пошуках її вирішення[4;с.3]. Існування особистості ставить перед нею важливе питання, як подолати розкол між собою і зовнішнім світом, щоб досягнути відчуття єднання з ближніми та природою.

Людина як біологічна істота(по суті тварина), прагне бути в безпеці, належати до певної групи чи спільноти, однак вона наділена розумом і здатністю усвідомлювати власне життя. З іншого боку, як істота, яка відрізняється від тварини, людина прагне до свободи, до відкриття в собі індивідуальності. Ці суперечності, по суті, творять людину. Німецький мислитель Г. Гегель говорив: «Щасливий той, хто влаштував своє існування так, що воно відповідає особливостям його характеру, його бажанням і його волі, і таким чином насолоджується своїм існуванням.»[3;с.304] Але, на жаль, цього не так просто досягти.

Розглянувши людину в різних її аспектах, варто сказати, що вона є складною, суперечливою, до кінця непізнаною істотою. І чим більше вона пізнає себе, тим більше усвідомлює, що не може, або й не хоче знати про себе все.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кремень В.Г., Ільїн В.В. Філософія: Логос, Софія, Розум:[Підруч.для студ.вищ. навч.закл.]/В.Г.Кремень,В.В.Ільїн.-К.:Книга,2006.-432с.-Бібліогр.в кінці глав.
2. Нестеренко В. Г., Людина як проблема проблем/В. Г. Нестеренко//Вступ до філософії: онтологія людини.-Костопіль »Роса»,2005.-С. 144-154.
3. Скотний В.Г., Філософія: історичний і систематичний курс.-К.: Знання України,2005.-576с.
4. Фромм Е. Кредо/ Е.Фромм Искусство любить.-Спб.:Азбука-классика,2005.С.150-175.
5. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії/Проблема людини та її меж/Вступ до філософської антропології як метаантропології.-Н. Хамітов, Л. Гармаш, С. Крилова.-4-е видання: Київ КНТ,2016.-С. 396.
6. <https://studlib.info/filosofiya/4464143-vzaiemozv-yazok-individualnoi-ta-suspilnoi-svidomosti/>
7. <https://uk.m.wikiquote.org/wiki/>